

Stockholm 2013-12-13

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Svenska Kraftnäts rapport ”Effektreserven- En uppföljning och analys av avvecklingen av den svenska effektreserven.” (N 2013/4711/E)

Branschföreningen Oberoende Elhandlare (OE) har beretts tillfälle att yttra sig över den rubricerade rapporten och vill härmed lämna sitt remissvar rörande de framförda förslagen.

Mer övergripande anser Oberoende Elhandlare att rapporten och förslagen är bra och ger en rimlig utgångspunkt för att åstadkomma en marknadslösning på längre sikt samtidigt som Svenska Kraftnät tar sitt ansvar under en successiv avvecklingsperiod för effektreserven.

Det är viktigt att elsystemet har tillräcklig tillgång till produktionsresurser för att allvarliga störningar i samhället ska kunna undvikas. Oberoende Elhandlare ställer sig principiellt positiv till marknadslösningar som baseras på fungerande konkurrens. Oberoende Elhandlare anser att detta kan åstadkommas på lång sikt genom att produktions- och överföringskapaciteten för el utökas på en integrerad nordisk/europeisk elmarknad samtidigt som prissättningen för balanskraft ändras till ett enrissystem, vilket numera har införts för elanvändarna, och att incitamenten för konsumtionsbegränsningar under belastningstoppar förbättras.

När det gäller effektreserven skulle dock en ”marknadslösning” under rådande omständigheter bli allt annat än marknadsmässig. Istället skulle ett sådant system bli ytterligare ett trumfkort i händerna på de aktörer som redan kontrollerar produktionsapparaten. Oberoende Elhandlare anser därför att det är bra att systemoperatören Svenska Kraftnät under en övergångsperiod till år 2020 har det övergripande ansvaret för att systemet är i balans, såväl kortsiktigt som långsiktigt.

Vi menar att det är bra att effektreserven under övergångsperioden består av såväl en produktionsreserv som en förbrukningsreduktion och att förbrukningsreduktionens andel av effektreserven ökas under perioden. Det nuvarande systemet för upphandling av reserven har dock påtagliga brister. Den nuvarande produktionsreserven tas bort från utbudet på spotmarknaden och används först när all annan effekt tagits i anspråk och då på en prisnivå som överstiger den som den har kontrakterats för. Det innebär att dagens system för upphandling av effektreserv ger effektproblem oftare än nödvändigt. Ju större reserv som upphandlas, desto större blir effekt problemet. Dagens system uppmanar aktörerna att säkra effektreserven bilateralt. Ägarna av effektreserven har i dag ett informationsövertag angående priset för effektreserven. OE anser att produktionsreserven ska utgöra en del av spotmarknaden och bjudas in på marknaden tidigare än i dag av Svenska Kraftnät.

Det är viktigt att övergångsperioden utnyttjas effektivt för att skapa förutsättningar för en

marknadslösning. Det är nödvändigt genomföra investeringar för att ta bort flaskhalsar och förstärka överföringskapaciteten i Sverige och i Norden. Det är vidare nödvändigt att på alla sätt främja en ökad flexibilitet i elanvändningen i förbrukarledet

Effektiviteten på elmarknaden för bättras avsevärt om såväl elproducenter som elanvändare kan anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen. Kan energianvändarna begränsa sin elkonsumtion, när energiproduktionskostnaderna stiger och/eller när man närmar sig det maximala effekt uttaget, så minskar kapacitetskraven och behovet av en effektreserv begränsas samtidigt som den samhällsekonomiska effektiviteten ökar.

Detta är självklart mycket viktigt när det gäller elanvändare i form av tunga energikrävande processindustrier, men det finns också stora fördelar med att även skapa sådana möjligheter för hushållskunder. Om hushållen skulle kunna begränsa sin elanvändning under tider med höglast på marknaden, då elproduktionen är dyr, så skulle det medföra vinster för såväl hushållsekonomin som energipolitiken.

OE vill i detta sammanhang framhålla vikten av att man på alla sätt bidra till en ökad effektivitet på elmarknaden. Vi anser att effektiviteten på elmarknaden för förbättras avsevärt om alla elanvändare kan anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen. Kan energianvändarna begränsa sin elkonsumtion, när energiproduktionskostnaderna stiger och/eller när man närmar sig det maximala effektuttaget, så minskar kapacitetskraven och behovet av en effektreserv begränsas samtidigt som den samhällsekonomiska effektiviteten ökar. Schablonavräkning subventionerar bundna avtal, vilket minskar vinsten för kunden att styra sin förbrukning. I dagsläget är det viktigt att alla aktiva kunder, som valt timvisa avtal också avräknas timvis. Dagens profilkomensation fungerar inte utan det krävs att man inför timavräkning om det skall var möjligt att påverka hushållens beteenden.

Oberoende Elhandlare anser att timmätning och timavräkning för alla kunder måste bli en standard och är en del av infrastrukturen på elmarknaden. Vi föreslår därför att alla kunder ska timmätas och timavräknas och menar att ett införande skulle kunna ske till 2015/2016. I samband med övergången till månadsvis mätning installerades nya mätare i elnäten. En betydande andel av dessa mätare klarar även av att hantera timvis mätning. Timmätning är en förutsättning för att marknaden för smarta hem ska kunna utvecklas och en del av infrastrukturen på en väl fungerande elmarknad.

För att hushållen skall ges möjligheter att anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen bör de få tillgång till mätvärden i realtid för den faktiska elförbrukningen timme för timme. OE vill i detta sammanhang peka på NordREGs rekommendation i maj i år att elmätarna ska förses med öppet gränssnitt för energi-och systemtjänster. Vi delar också uppfattningen att elanvändarna ska äga mätvärdena och kunna bestämma vem eller vilka som ska

få använda dessa. OE menar att dessa förslag även främjar utvecklingen av smarta nät och smarta hem.

I samband med den nu aktuella övergången till månadsvis mätning installeras nya mätare i elnäten. En betydande andel av dessa gör det möjligt att även klara timvis mätning utan att de därför är väsentligt dyrare än nya mätare som endast klarar månadsvis mätning. Med dessa mätare är det således enkelt att tillgodose önskemål om timvis mätvärden. Det tillkommer sådant fall en relativt liten merkostnad för mätvärdeshantering jämfört med för hanteringen vid månadsvis mätning. För att ge hushållen möjlighet att anpassa sin elanvändning och minska sina kostnader samt att öka effektiviteten på elmarknaden föreslår Oberoende Elhandlare att det införs krav på timvis mätning för samtliga elanvändare.

Oberoende Elhandlare föreslår sammanfattningsvis att:

- Bra att Svenska Kraftnät har ansvar för effektreserven under en övergångsperiod till år 2020.
- Övergångsperioden måste utnyttjas effektivt för att skapa förutsättningar för en marknadslösning.
- Effektreserven ska inte tas bort från utbudet på spotmarknaden utan skall utgöra en del av denna.
- Bra att förbrukningsreduktionens andel av effektreserven ökas successivt.
- Investera för att ta bort flaskhalsar och förstärka överföringskapaciteten i Sverige och i Norden.
- Främja en ökad flexibilitet i elanvändningen i förbrukarledet.
- Dagens profilkompensation fungerar inte utan det krävs att man inför timavräkning.
- Alla elkunder ska timmätas och timavräknas från 2015/2016.

För Oberoende Elhandlare

Johan Öhnell

Bo Lindörn